

Estate planning niet alleen voor rijke stinkers

Als ik vertel dat ik behalve financieel planner ook estate planner ben, is de eerste reactie vaak: 'Dat is toch alleen voor hele rijke stinkers?' Soms wordt ook wel gedacht dat estate planning onroerend goed planning inhoudt. Was het vroeger met name een tool voor de rijken om hun vermogen fiscaal-vriendelijk over te hevelen aan de volgende generatie, nu neemt estate planning steeds meer een prominente rol in tijdens de financiële levensloop van de cliënt.

Estate planning wint niet alleen aan belang doordat mensen vermogender worden, maar ook doordat ze vaker ingewikkelde relaties (bijv. stiefkinderen) of vermogen over de grenzen hebben (bijv. een tweede woning in het buitenland). Heeft Nederland voor de inkomstenbelasting diverse verdragen ter voorkoming van dubbele heffing, op het gebied van de successieheffing ontbreken deze. Dit leidt ertoe dat er bij bijvoorbeeld tweede huizen in het buitenland sprake kan zijn van dubbele heffing. Daarnaast wordt de successieheffing meer en meer als een onrechtvaardige belasting ervaren. Voor de langstlevende partner en de kinderen bedragen de tarieven afhankelijk van de omvang van hun verkrijging minimaal 5 en maximaal 27 procent. Bij leven is al veel belasting afgedragen (inkomstenbelasting,

vennootschapsbelasting, overdrachtsbelasting, noem maar op). Om bij overlijden ook nog eens veel successiebelasting af te dragen, stuit veel mensen tegen de borst. De meeste mensen zijn onvoldoende op de hoogte van de mogelijkheden op de hoogte van de mogelijkheden op estate planningsgebied, waardoor eenvoudige belastingbesparende maatregelen onbenut blijven.

LAGERE TARIEVEN

Vorige maand heeft CDA-staatssecretaris Jan Kees de Jager van Financiën aangekondigd de tarieven voor de successiebelasting te willen verlagen tot onder de 50 procent voor derden (neven, nichten en overige verkrijgers). Daarnaast wil hij de Successiewet vereenvoudigen. Heeft de huidige Successiewet een juridische grondslag op basis waarvan de erfplater het uitgangspunt is, de nieuwe wet krijgt een economische grondslag op basis waarvan de ver-

krijger zal worden belast. Uitgangspunt bij het opstellen van de nieuwe wet is dat de positie van de langstlevende partner en de kinderen niet verslechtert en belastingvrije drempels en schenkingen bij leven blijven bestaan. Uiterlijk juli 2010 moet de nieuwe 'Wet Schenk- en erfbelasting' zijn aangenomen. Ondanks deze hervormingen zal estate planning essentieel blijven. Zeker als je je bedenkt dat voor veel mensen een belangrijk deel van het vermogen in de eigen woning zit besloten.

NIEUW ERFRECHT

Met ingang van 2003 is het erfrecht gewijzigd. Als er geen testament is gemaakt, vindt er vererving plaats via de wettelijke verdeling. In het kort komt het erop neer dat wanneer er een echtgenote met bijvoorbeeld één kind achterblijft, ieder voor een gelijk deel erft uit de nalatenschap. Om de langstlevende zo veel mogelijk op de oude voet te kunnen laten doorleven, krijgt deze alle goederen uit de nalatenschap toebedeeld. Omdat het kind hierdoor wordt onderbedeeld, krijgt het kind een vordering op zijn moeder ter grootte van zijn erfdeel waarover rente wordt vergoed ter compensatie van de inflatie. Deze rente wordt alleen vergoed als de wettelijke rente meer bedraagt dan 6 procent. Aangezien de wettelijke rente momenteel 6 procent bedraagt, is de 'inflatierente' op dit moment nihil. Onderstaande praktijkcasus uit 2007 laat zien dat ook voor kleinere vermogens estate planning relevant blijft.

PRAKTIJKCASUS

In deze casus is er sprake van een man (leeftijd 60) en een vrouw (leeftijd 62) met één kind (leeftijd 21 jaar). Bij het overlijden van haar man in 2007 had de langstlevende recht op een vrijstelling van € 515.928. De nalatenschap bestond uit een eigen woning met een waarde van € 1.000.000 en stond op naam van de man. Er waren geen testamenten aanwezig. Ieder kreeg derhalve € 500.000 uit deze nalatenschap. Voor de langstlevende viel haar verkrijging op het eerste gezicht binnen de vrijstelling voor het successierecht. Tot zover niets aan de hand.

In werkelijkheid pakte het echter anders uit. Aangezien de langstlevende een flink nabestaandenpensioen kreeg van € 70.000 bruto per jaar en de inflatierente nul was, bedroeg haar vrijstelling nog maar € 270.928 en leidde haar verkrijging tot een successieheffing van € 95.451. Dit had te maken met het feit dat het nabestaandenpensioen tot een imputatie (vermindering) van de vrijstelling en de renteloze vordering tot een fictief vruchtgebruik (bijtelling van de verkrijging) voor de langstlevende leidde. Bij het kind kwam het fictief vruchtgebruik van de moeder in mindering op het erfdeel.

Zolang het kind nog geen 23 jaar is, heeft het een vrijstelling van € 4.412 voor ieder jaar dat het kind jonger is dan 23 jaar met een minimum van € 10.000. Wanneer het kind 23 jaar of ouder is, bedraagt de vrijstelling € 10.000 mits de verkrijging niet

IRIS BRIK:
“In een financieel plan moeten dit soort zaken aandacht krijgen.”

meer bedraagt dan € 26.455. In deze casus bedroeg de vrijstelling voor het kind € 10.000, hetgeen in een successieheffing van € 23.973 resulteerde. Voor de successieheffing leidde dit tot onderstaande cijfers:

Bij overlijden eerststervende (vader) in 2007 (1)

Erfdeel kind (21 jaar)	€	500.000
Correctie fictief vruchtgebruik	- €	300.000
Vrijstelling	- €	10.000
Verkrijging successie	€	190.000
Successierecht	€	23.973
Erfdeel langstlevende	€	500.000
Fictief vruchtgebruik	€	300.000
Vrijstelling na imputatie	- €	270.928
Verkrijging successie	€	529.072
Successierecht	€	95.451

Stel nu dat moeder na tien jaar overlijdt (in 2017). Dan zijn de cijfers als volgt:

Bij overlijden langstlevende (moeder) in 2017 (2)

Nalenschap langstlevende	€	880.576
(€ 1.000.000 minus betaalde successie)		
Vordering kind op moeder	€	476.027
(€ 500.000 -/- voorgeschoten successie)		
Erfdeel kind (31 jaar)	€	404.549
Successierecht	€	66.811

De successieheffing bij het (eerste) overlijden van de man bedroeg totaal € 119.424! Bij de laatste berekening (2) is overigens geen rekening gehouden met een eventueel rendement op het vermogen. De successieheffing zal dan nog hoger zijn. Aangezien het vermogen alleen uit onroerend goed bestond, leidde de successieheffing bij het eerste overlijden tot een liquiditeitsprobleem. De langstlevende heeft dit kunnen oplossen door een hypotheek op het huis te nemen (het alternatief was verkoop van de woning).

BEPERKING SUCCESSIERECHT

In een testament hadden het erfdeel van de langstlevende en het rentepercentage over de zogenoemde overbedelingsschuld zodanig bepaald kunnen worden dat de vrijstelling van de langstlevende optimaal zou zijn benut.

AANPASSING ERFDEEL

Door het erfdeel van de langstlevende te verlagen van 50 procent naar bijvoorbeeld 1 procent had men bereikt dat het vermogen slechts één keer zou vererven (op één procent na dan). In de huidige situatie vererft er eerst vermogen naar de moeder en vervolgens vererft dit vermogen weer naar het kind (dubbele heffing).

RENTEDRAGENDE VORDERING

Door een rente overeen te komen over de vordering welke minimaal gelijk is aan 6 procent samengestelde interest was er geen sprake geweest van een fictief vruchtgebruik en zou de verkrijging van de langstlevende lager zijn geweest. Er kan een zodanige rente worden gekozen dat de verkrijging (erfdeel + fictief vruchtgebruik) van moeder precies binnen de vrijstelling valt. Door een hogere rente overeen te komen wordt tevens bereikt dat de vordering van het kind toeneemt, zodat bij overlijden van de moeder door de aangegroeide rente over de vordering er minder vererft. Al met al betrekkelijk eenvoudige ingrepen die tot een fikse besparing van het successierecht kunnen zorgen.

BELASTING VOORSCHIETEN

Ook kunnen er in een testament afspraken worden gemaakt met betrekking tot het voorschieten van het successierecht en de eventuele vermogensrendementsheffing in

box 3 voor het kind door de langstlevende.

JAARLIJKSE SCHENKING

Had het vermogen in plaats van uit onroerend goed bijvoorbeeld uit effecten of liquiditeiten bestaan, dan had de vader bij leven door middel van jaarlijkse schenkingen – bijvoorbeeld binnen de vrijstelling of binnen de eerste schijf voor het successierecht (5 procent bij verkrijgingen tot € 22.382 per jaar per kind) de belasting verder kunnen verminderen. Als alternatief voor de fysieke schenking had men ook op papier kunnen schenken. De ouders schenken dan een bedrag op papier en betalen jaarlijks een zakelijke rente over deze papieren schenking. Door de rentebetaling wordt feitelijk ook al vermogen overgeheveld. Het voordeel van een papieren schenking is dat deze pas opeisbaar is bij overlijden van de langstlevende. De ouders behouden op deze wijze de beschikking over hun vermogen. Belangrijk om te weten is dat schenkingen ook weer herroepen kunnen worden. Het betaalde schenkingsrecht wordt dan weer teruggedraaid.

TIJDIG DOORLICHTEN

Vaak kan door eenvoudige aanpassingen in een testament of huwelijkse voorwaarden al successiebelasting worden bespaard. Wanneer je een testament combineert met een schenkingsplan bij leven, kan verder belasting bespaard worden. Het loont dan ook de moeite om huwelijkse voorwaarden en testamenten van tijd tot tijd door te lichten. In een financieel plan behoren dit soort zaken aandacht te krijgen. Bij overlijden bent u al te laat. ■

Reacties naar aanleiding van dit artikel zijn welkom op info@finetuning.nl ter attentie van Iris Brik.